Lokaal FNV Parkstad Limburg

MAART 2021

Manifest Energietransitie en Klimaatverandering

Lokaal FNV Parkstad Limburg

FNV staat voor een eerlijke en sociale energie- en warmtetransitie.

- Voer de energieomslag zo uit dat we er blij van worden, ook de mensen met een kleine beurs!
- Zie energietransitie als iets dat kansen biedt voor het regionale bedrijfsleven en het besteedbaar inkomen van de burgers!

FNV staat voor een ambitieus klimaatbeleid met een sociaal verantwoorde energietransitie. Concreet gaat het om energie besparen, gebruik van duurzame energiebronnen, hergebruik van grondstoffen en de overgang naar een kringloopeconomie. We schrijven dit op een moment dat Nederland zich nog middenin een coronacrisis bevindt. De dreigende gevolgen van deze crisis - economische teruggang, groeiende werkeloosheid, toenemende tweedeling in onze maatschappij – onderstrepen de noodzaak voor een gerichte en vooral rechtvaardige aanpak van de klimaat- en energieproblematiek. Hoopvol is dat onze samenleving razendsnel blijkt te in kunnen spelen op een crisis. We veranderen ons gedrag, stellen doelgericht en direct veel geld beschikbaar, we houden ons aan regels en tonen solidariteit. Deze snelheid en doortastendheid moeten we ook inzetten bij de huidige klimaatcrisis.

Lokaal FNV Parkstad Limburg gaat voor een goede en sociale uitvoering van landelijk en lokaal gemaakte afspraken over duurzaamheid, klimaat en energietransitie. Wij komen op voor onze leden en onze inwoners. Wij werken samen met hen aan een energietransitie, die:

- eerlijk en sociaal is;
- alle inwoners actief betrekt en ze in staat stelt mee te doen;
- zorgt voor echte groene banen, ook voor (langdurig) werkzoekenden.

1. Maak onze inwoners het belang van de energietransitie duidelijk

De energietransitie is geen ver-van-mijn-bed-show. Het raakt direct ons dagelijks leven: het huis waarin we wonen en hoe we leven en werken. Energietransitie is niet iets van bestuurders, politici en ingenieurs. Het gaat iedereen aan: burgers, buurten, wijken, bedrijven, scholen, organisaties, en de overheid.

- Zorg dat iedere burger aantoonbaar profijt heeft van energiebesparing, duurzame energiebronnen en herbruikbare grondstoffen. Elk huishouden is deel van een groter geheel (stad, regio, land, wereld).
- Werk als gemeente actief aan een aanpak die een zo groot mogelijk draagvlak heeft en geeft en waarin iedereen naar vermogen een aandeel levert.
- Schep ruimte voor verschillende vormen van overleg en samenwerking, die aansluiten op de eigenheid van de diverse steden en dorpen.
- Betrek huurdersverenigingen, VvE's, bewoners-, dorps- en buurtorganisaties en andere georganiseerde groepen bewoners actief bij de planvorming en -uitvoering. Stimuleer hen

'vragen-wensen-zorgen- klachten' op te halen en 'antwoorden-het belang van maatregelen-kansen' uit te leggen.
- Train en/of faciliteer actieve inwoners in wijken, dorpen, verenigingen en organisaties om in hun eigen leefomgeving het gesprek aan te gaan over het belang van energietransitie en –besparing op een eerlijke, duidelijke, respectvolle manier.
- Stimuleer een netwerk van actieve mensen. Zie ze als ambassadeurs, als de ogen en oren. Welke maatregelen slaan aan? Welke niet? Waar is behoefte aan? Welke barrières, knelpunten, (praktische) bezwaren zijn er?
- Geef als gemeente en (semi-)publieke organisaties het goede voorbeeld. Laat actief zien wat je doet en communiceer eerlijk over wat (on)mogelijk is. Schakel vastgoed met een publieke functie (scholen, wijk- en buurtcentra enz.) over op duurzame energie.
- Zorg voor snelheid in de aanpak en maatregelen, maar met behoud van zorgvuldigheid.

2. Energietransitie en energiebesparing gaan hand in hand

Energiebesparing is de beste manier om het energieverbruik te verlagen. Isoleren en verduurzamen is net zo belangrijk als alternatieve energie- en warmtebronnen. Kijk dus nadrukkelijk naar het effect van te nemen maatregelen. Wordt het energieverbruik echt minder? Of is besparen aan de ene kant een toename van het verbruik elders? Overgaan op duurzame energie, maar er meer van gebruiken, is dweilen met de kraan open.

- Kijk - naast isolatie – ook naar andere manieren om energieverbruik te verminderen.
- De gemeente moet zich actief inzetten voor de ontwikkeling van een lokale duurzame en circulaire economie, die maximaal lokale en regionale producten en diensten gebruikt.
- De gemeente moet het gebruik van duurzame bouwmaterialen stimuleren. De productie van beton en baksteen vraagt veel meer energie dan hout en andere natuurlijke materialen.
- De gemeente moet de omschakeling naar energiezuinige apparatuur in huishoudens actief faciliteren.
- Geef als gemeente en (semi-)publieke organisaties het goede voorbeeld. Laat actief zien wat je doet en communiceer eerlijk wat (on)mogelijk is.
- Ga actief in overleg met bedrijven en instellingen over het terugdringen van het energieverbruik, de omschakeling naar een duurzame eigen inkoop (bedrijfsrestaurants, bedrijfskleding etc.), en het kritisch kijken naar processen als verwarming, gegevensopslag, verlichting, woon-werk verkeer (thuiswerken).

3. Maak praktische informatie voor iedereen toegankelijk

Inwoners moeten dicht bij huis praktische, concrete en objectieve informatie kunnen krijgen of halen over het omschakelen op duurzame energie en/of over het nemen van energiebesparende maatregelen. Houd daarbij rekening met de laaggeletterden, zo'n 10 procent van onze bevolking.

- Maak informatie over (wijk)energieplannen, eigen energiemogelijkheden en producten beschikbaar in buurtcentra, bij woningbouwcorporaties, WIJ-teams, dorpshuizen, bibliotheken. Laat zien, wat het de Limburger persoonlijk oplevert en welk aandeel hij of zij daarin zelf kan hebben.
- Zorg voor gemeentelijke informatiepunten waar inwoners gericht vragen kunnen stellen. Samen met voorlichting over energie en bespaarmaatregelen, wat het kost en oplevert, wat erbij komt kijken en wat de beste aanpak is. Deze informatie moet onafhankelijk, toegankelijk, deskundig en eenduidig zijn.

- Goede en eerlijke informatie moet beschikbaar zijn voor huiseigenaren, voor huurders van woningcorporaties en huurders van particuliere verhuurders.
- Stel energiecoaches aan die inwoners actief benaderen in wijken, buurten en dorpen.

4. Steun initiatieven waar het algemeen belang voorop staat

Iedereen moet mee kunnen doen bij de energietransitie, juist ook mensen met weinig financiële armslag. Burgers en bewonersgroepen moeten zelf voor hun energievoorziening kunnen zorgen en daar zeggenschap over hebben. Bijvoorbeeld als (mede)eigenaar van een duurzame energievoorziening. Dit vergroot het draagvlak. Wijken en buurten verschillen van samenstelling (arm-rijk, jong-oud, werkend-niet werkend, hoog en laag opgeleid). Daarom verschilt de behoefte aan informatie, en daarmee de wensen en mogelijkheden. Houd hier rekening mee, zodat iedereen kan meedoen. Daarom is het actief en facilitair ondersteunen van burgers en bewonersorganisaties vanuit de gemeente nodig. Zo kunnen zij collectief hun inspraak en medezeggenschap organiseren.

- Subsidieer alleen particuliere initiatieven met publiek geld als zeker is dat ze het algemeen belang dienen. Investeer geen publiek geld in projecten met winstoogmerk.
- De energietransitie vereist aangepaste voorzieningen, zoals verzwaring van het elektriciteitsnet voor meer stroom uit zonnepanelen, de aanleg van laadpalen, de aanleg van windmolens en dergelijke. De gemeente moet vanuit het belang van haar inwoners hierbij een actieve, toezichthoudende rol spelen.
- De gemeente moet garanderen dat duurzame energie elk moment van het jaar voldoende en betaalbaar beschikbaar is voor iedere burger.
- Gemeenten en woningcorporaties moeten als publieke organisaties het initiatief nemen om duurzame energieprojecten te starten, waarop andere inwoners kunnen aansluiten en/of meeliften.
- Vier bereikte energiemijlpalen samen met de doelgroepen. Koppel het resultaat aan hen terug.

5. Tref maatregelen voor mensen met een kleine beurs

Energietransitie en energiebesparing kost geld: het isoleren van woningen, het overstappen op elektrisch koken, aanschaf zuinige apparatuur. Naast landelijke regelingen moet de gemeente mensen met een smalle beurs ondersteunen. Veel huishoudens hebben nu al moeite hun energierekening te betalen. Zorg dat ook zij profijt kunnen hebben van de energieomslag. Er bestaat helaas al energie-armoede: nu is de tijd om die aan te pakken!

- Reserveer als gemeente een verduurzamingsbudget. Vergoed hieruit kosten van verduurzaming en beperk onzekerheid, ontregeling, overlast en ongemak.
- De opbrengst uit energiebesparende en verduurzamingsmaatregelen moet ten goede komen aan de huurder. Het voordeel mag niet ongedaan gemaakt worden door extra huurverhoging. Of – zowel voor de huurder als de woningeigenaar – door een verhoging van de OZB
- Tref financiële mogelijkheden om energieverslindende huishoudelijke apparaten te vervangen door energiezuinige versies (koelkasten, wasdrogers, verwarmingsketels).
- Zorg dat kosten eerlijk verdeeld worden. Nu is dat niet zo. Grootverbruikers (industrie, bedrijven, verkeer) die veel energie gebruiken, moeten daarom meer gaan betalen. Gebruik deze opbrengst om de energierekening voor burgers te verlagen. Dring ook aan op minimale netwerkkosten voor huishoudens.

6. Let op effecten energietransitie op de lokale werkgelegenheid

De energietransitie grijpt in op de regionale en lokale economie. Er gaan banen verloren, maar er komen ook banen bij. Inventariseer en analyseer deze ontwikkeling en neem gericht actie. FNV vindt dat voor alle banen moet gelden dat zij voldoen aan eisen van duurzaamheid en fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden.

- Breng de gevolgen van de energieomslag in kaart. Welke effecten zijn er voor de werkgelegenheid? Speel daar vroegtijdig op in. Volg niet klakkeloos de belangen van particuliere investeerders.
- Zorg voor werkgelegenheid en scholing. Mensen die hun werk verliezen vanwege de transitie, moeten kunnen doorstromen naar een andere gelijkwaardige baan. Creëer voldoende tijd, geld en ruimte voor (om)scholing, zowel voor werkenden als werkzoekenden.
- Eis als gemeente dat bij energietransitie-opdrachten passend en duurzaam werk gecreëerd wordt voor oudere werkzoekenden, herintreders, statushouders, voortijdige schoolverlaters en mensen met arbeidsbeperkingen. Combineer werken en (verder) leren. Zorg voor groene banen met aandacht voor fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden, veilige en gezonde arbeidsomstandigheden, moderne arbeids- verhoudingen en een zinvolle arbeidsinhoud met perspectief (4A's).
- Maak als gemeente van aanbestedingstrajecten een proces waarbij 'people, planet en profit' in evenwicht zijn en geef zelf het goede voorbeeld. Ga dus niet alleen voor de laagste prijs. Bewaak dat er sociaal en duurzaam gewerkt wordt en er zoveel mogelijk mensen uit de regio werken. Bewaak dat CAO's en wet- en regelgeving nageleefd worden. Gebruik dit proces ook bij het vestigingsbeleid voor nieuwe bedrijven.
- Energietransitie moet een stimulans zijn voor de lokale economie en innovatiekracht. Zorg daarom voor stages bij deze energieprojecten en bij onderwijs- en kennisinstellingen. Creëer gunstige omstandigheden om werk in de sector energie, hergebruik, recycling en upcycling te scheppen. Zo geeft het nieuwe impulsen voor de economie op gemeente-, dorps-, en buurtniveau.
- Zoek waar nodig samenwerking met buurgemeenten en met samenwerkingsverbanden.

7. Zorg voor een leefbare gemeente

Broeikasgassen, vooral CO_2, veranderen ons klimaat. Het wordt warmer, extreme neerslag, wateroverlast en - tekort. Vooral in de stad. Verstening leidt daar tot hogere temperatuur en hittestress. Ook Limburg kent dit effect, evenals een hoge stikstofuitstoot, fijnstof, smog en met gezondheidsproblemen tot gevolg.

- Zorg voor meer groen in de steden. Bebouw niet elk vierkante meter in de binnenstad en de oude wijken. Misschien financieel wel aantrekkelijk, maar het maakt de steden minder leefbaar.
- Meer groen zorgt voor het terugdringen van het effect 'hitte-eiland'. Limburg loopt landelijk niet voorop met vierkante meters groene daken. Zorg voor een koppositie!
- Meer groen en minder steen zijn goed. Groen en aarde houden water vast, beperken de wateroverlast en zijn een waterreserve bij droogte. Meer groen zorgt ook voor minder fijnstof in de lucht.
- Stimuleer de regionale kringloopeconomie en -duurzame landbouw en beperk het autoverkeer: minder uitstoot van stikstof.

- De klimaatverandering vereist aanvullende maatregelen om buurten en wijken aan te passen en leefbaar te houden. Denk aan meer groene speel- en verblijfruimte, veilige wandel- en

fietspaden, maar denk zeker ook aan hitte- en koud werende voorzieningen in bestaande en nieuwe sociale woningen.

8. En verder?

De energietransitie is vooral ook een maatschappelijke transitie. FNV vindt dat de energietransitie alleen succesvol is als iedereen op een rechtvaardige manier kan meedoen. Dus moeten er maatregelen komen voor mensen met lage en middeninkomens. Iedereen moet kunnen profiteren van een duurzame wereld. De energietransitie moet de kloof tussen groepen burgers verkleinen en niet vergroten!

FNV organiseert samen met andere partijen bijeenkomsten over de energietransitie, online of in regionale vakbondshuizen. Daar geeft zij voorlichting aan leden (en soms ook niet-leden) over het FNV-standpunt, maar daarbij wordt vooral de specifieke situatie op dit gebied – zowel de kansen als bedreigingen – besproken en verkend, en waar mogelijk omgezet in aanbevelingen en acties.

Lokaal FNV Parkstad Limburg
Voor meer informatie: Lies Damen.
E-mail: lies.damen@ziggo.nl
E-mail: hubvluggen@msn.com